

На черговому засіданні Президії НАН України 13 квітня 2011 року члени Президії НАН України та запрошені заслухали доповідь віце-президента НАН України академіка НАН України В.Д.Походенка «Про Міжнародний рік хімії».

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б.Є.Патон, директор Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України академік НАН України В.П.Кухар, директор Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України академік НАН України Є.В.Лебедев, декан хімічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка професор Ю.М.Воловенко, декан хіміко-технологічного факультету Національного технічного університету України «КПІ» професор І.М.Астрелін, академік-серетар Відділення хімії НАН України академік НАН України В.В.Гончарук.

Було відзначено, що хімічна наука й поширення знань про хімію мають надзвичайно важливе значення для розв'язання таких проблем, як пом'якшення негативних наслідків глобальних змін клімату, забезпечення людства продовольством, енергією та сучасними матеріалами і речовинами, надійними джерелами чистої води, підтримка здорового стану довкілля.

Починаючи з 1959 року Організація Об'єднаних Націй проголошує міжнародні роки в різних галузях науки, освіти і культури задля того, щоб привернути увагу до гострих проблем та заохотити міжнародну спільноту вирішувати питання, що є глобально важливими для людства. Одним із таких заходів є проголошення Генеральною Асамблеєю ООН 2011 року Міжнародним роком хімії.

Рік хімії має на меті підкреслити важливість хімічної науки в сучасному суспільстві і сприяти формуванню позитивних образів хімічної промисловості, відзначити внесок хімії у покращення добробуту людства, підвищити суспільну оцінку хімії в задоволенні світових потреб, збільшити інтерес до хімії серед молоді.

Проведення Року хімії в Україні повинно сприяти створенню і впровадженню нових екологічно безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих процесів хімії і хімічної технології, модернізації економіки країни, вирішенню багатьох екологічних і природоохоронних проблем, структурній перебудові хімічного комплексу України.

У зв'язку з цим пріоритетом номер один є необхідність дотримуватись принципів «зеленої» хімії. Тобто необхідні наукові розробки і створення на їх основі хімічних продуктів та процесів, які зменшують або виключають використання і утворення шкідливих речовин.

Саме організація в Україні розвинутої системи малотоннажних виробництв нових хімічних речовин і матеріалів для машинобудування, мікроелектроніки, будівельної індустрії, транспорту, агрохімічного комплексу, охорони здоров'я, соціальної сфери на основі розроблення і освоєння екологічно

безпечних, високоефективних енерго- та ресурсозберігаючих технологічних процесів допоможе здійснити структурну перебудову хімічного комплексу.

Враховуючи, що малотоннажна хімія визначає прогрес та інноваційний розвиток багатьох галузей економіки і соціальної сфери, постало питання щодо формування цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Фундаментальні проблеми створення нових речовин і матеріалів хімічного виробництва».

Було підкреслено, що необхідно скористатися проведенням Року хімії, щоб сприяти підвищенню інформованості громадськості про важливість хімії, забезпеченню широкого доступу до нових знань і технологій в галузі хімії. Особливу увагу при цьому потрібно приділити створенню позитивного образу хімії з метою залучення молоді до занять хімічною наукою. Цьому може посприяти подальша інтеграція науки і освіти, взаємодія науковців і освітян у питанні розробки навчальних курсів та сучасних підручників для вузів і шкіл, спільне використання лабораторної бази.

Далі учасники засідання заслухали та обговорили доповідь заступника директора Інституту історії України НАН України доктора історичних наук Г.В.Боряка «Електронні інформаційні ресурси соціогуманітарних наук: стан та перспективи розвитку».

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б.Є.Патон, директор Українського мовно-інформаційного фонду НАН України член-кореспондент НАН України В.А.Широков, заступник директора Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім.І.Ф.Кураса НАН України доктор історичних наук О.М.Майборода, академіки НАН України Я.С.Яцків, О.С.Онищенко, В.М.Геєць.

Відзначалось, що у доповіді, з якою виступив заступник директора Інституту історії України НАН України доктор історичних наук Г.В.Боряк, порушено комплексні проблеми функціонування сучасного гуманітарного знання, представлення в інформаційному просторі досягнень академічної соціогуманітаристики.

Сьогодні повноцінне й оперативне забезпечення суспільства новітньою науковою інформацією соціогуманітарної спрямованості є необхідною передумовою формування сучасного наукового світосприйняття, зростання творчого потенціалу соціуму, важливим фактором реалізації стратегічних завдань, пов'язаних із забезпеченням інноваційного розвитку України. Науковий потенціал Академії дозволяє їй відігравати першорядну роль у виробленні концептуальних, науково-методичних засад та практичному формуванні національного електронного наукового, освітнього і культурного простору.

За останнє десятиліття вченими-соціогуманітаріями здійснено справжній прорив у формуванні і представленні базових галузевих науково-інформаційних ресурсів у мережі Інтернет та в академічному екстранет-середовищі. Водночас

на порядку денному постає питання щодо значної активізації зусиль установ Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України у забезпеченні оперативного онлайн-доступу до результатів наукових досліджень.

Тому слід приділити більше уваги формуванню мережевих електронних бібліотек інститутів з повними текстами наукових праць, враховуючи при цьому необхідність забезпечення авторських прав. Є резерви і у створенні англійських версій веб-сайтів установ, в удосконаленні інструментів доступу до унікальних архівних фондів і рукописних колекцій.

Також слід звернути увагу на необхідність вжиття низки скоординованих заходів для кількісного і змістовного посилення присутності соціогуманітарного наукового знання в українському сегменті мережі Інтернет, підвищення взаємодії академічних інститутів з установами галузевих академій, університетами, науково-інформаційними центрами МААН.

Крім того, Президія НАН України заслухала інформацію про обліковий склад членів Національної академії наук України на час проведення Загальних зборів НАН України; про проект звітної доповіді «Підсумки діяльності Національної академії наук України в 2010 році та основні напрями її роботи у сучасних умовах»; про нову редакцію Порядку формування тематики та контролю за виконанням наукових досліджень в Національній академії наук України; про організацію виконання спільної програми наукових досліджень НАН України та РАН «Чорне море як імітаційна модель океану»; про створення Відділу космічного права Інституту держави і права ім.В.М.Корецького НАН України; про створення Інституту Івана Франка НАН України; про виконання науково-технічної експертизи проектів технологічних парків; також було розглянуто низку кадрових питань та прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України.

Секретаріат Президії НАН України